

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA**

z dnia 29 października 2003 r.

**W SPRAWIE WYKAZU DZIEDZIN PIEŁĘGNIARSTWA ORAZ
DZIEDZIN MAJĄCYCH ZASTOSOWANIE W OCHRONIE ZDROWIA,
W KTÓRYCH MOŻE BYĆ PROWADZONA SPECJALIZACJA I
KURSY KWALIFIKACYJNE, ORAZ RAMOWYCH PROGRAMÓW
SPECJALIZACJI DLA PIEŁĘGNIAREK I POŁOŻNYCH**

(Dz. U. Nr 197, poz. 1922)

- Wyciąg -

ZAŁĄCZNIK Nr 27

**RAMOWY PROGRAM BLOKU SPECJALISTYCZNEGO
SPECJALIZACJI W DZIEDZINIE ORGANIZACJI I ZARZĄDZANIA
DLA PIEŁĘGNIAREK I POŁOŻNYCH**

I. Cel kształcenia

Kształtowanie i rozwijanie praktycznych umiejętności kierowniczych oraz przekazanie pielęgniarkom, położnym uzupełniającej wiedzy niezbędnej do sprawnego zarządzania w systemie opieki zdrowotnej i współuczestniczenia w osiąganiu celów tego systemu.

II. Czas trwania specjalizacji

1. Łączna liczba godzin wynosi 1.030 godzin dydaktycznych.
 2. Łączna liczba godzin w bloku ogólnozawodowym wynosi 330 godzin.
- 1) organizator ma prawo zrezygnować z realizacji modułu bloku ogólnozawodowego: V. Organizacja i zarządzanie z elementami ekonomiki ochrony zdrowia, VII. Ocena stanu zdrowia i badanie fizykalne, XI. Informatyka i statystyka w praktyce pielęgniarki i położnej;

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji w Dziedzinie Organizacji i Zarządzania dla Pielęgniarek i Położnych

- 2) w przypadku rezygnacji ze wskazanych modułów czas trwania bloku ogólnozawodowego wynosi 135 godzin;
- 3) pozostały do dyspozycji czas proponuje się wykorzystać na zwiększenie liczby godzin i ćwiczeń w bloku specjalistycznym, w module X. Informatyka i statystyka w zakładach opieki zdrowotnej oraz innych, uwzględniając istniejące preferencje uczestników szkolenia.

3. Łączna liczba godzin w bloku specjalistycznym wynosi 700 godzin, w tym: część teoretyczna 560 godzin, część praktyczna 140 godzin.

III. Wykaz umiejętności będących przedmiotem kształcenia

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

1. Scharakteryzować główne kierunki zmian systemowych w ochronie zdrowia w Polsce i przewidywane skutki tych zmian.
2. Zróżnicować systemy opieki zdrowotnej na świecie (wskazać ich zalety i wady).
3. Scharakteryzować cechy rynku usług zdrowotnych w Polsce.
4. Określić kryteria jakości świadczeń medycznych.
5. Określać priorytety w działaniu.
6. Tworzyć i wdrażać standardy praktyki zawodowej.
7. Określić istotę zarządzania strategicznego w zakładach opieki zdrowotnej oraz barier z tym związanych.
8. Przygotować umowę o udzielanie świadczeń zdrowotnych zgodnie z wymogami formalnoprawnymi.
9. Stosować nowoczesne techniki selekcji przy doborze pracowników i tworzeniu zespołów.
10. Dokonać analizy obsady stanowisk pielęgniarskich i opracować plan zatrudnienia (obejmujący liczbę zatrudnionych i ich kompetencje).
11. Określić związek pomiędzy jakością pracy a gratyfikacją.
12. Przeprowadzić diagnozę funkcjonowania organizacji.
13. Zapewnić warunki do dialogu między współpracownikami.
14. Stworzyć przejrzysty system oceny i motywowania pracowników w kierowanym zespole.
15. Dokonać pomiaru efektywności pracy.
16. Scharakteryzować zadania i funkcje kontroli.

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Organizacji i Zarządzania dla Pielęgniarek i Położnych**

17. Dokonać wyodrębnienia budżetu na świadczenia pielęgniarские.

18. Omówić zasady alokacji środków finansowych w samodzielnych zakładach opieki zdrowotnej.

19. Prowadzić negocjacje i rozwiązywać konflikty.

20. Kierować ludźmi w procesie zmian i skutecznie się z nimi komunikować.

21. Korzystać z informacji statystycznych pod kątem oceny i planowania zapotrzebowania na świadczenia pielęgniarские.

22. Korzystać z baz danych.

23. Posługiwać się programami komputerowymi używanymi w zakładach opieki zdrowotnej.

24. Planować kształcenie i rozwój podległego personelu.

25. Opracować biznesplan dla zakładu opieki zdrowotnej.

IV. Plan nauczania

Lp.	MODUŁ	Liczba godzin
I	Systemy ochrony zdrowia na świecie	45
II	Transformacja systemu ochrony zdrowia w Polsce	60
III	Rynek potrzeb zdrowotnych i finansowanie zakładów opieki zdrowotnej	65
IV	Podstawy zarządzania	60
V	Kierowanie zasobami ludzkimi w zakładach opieki zdrowotnej	75
VI	Diagnoza funkcjonowania zakładu opieki zdrowotnej	45
VII	Kierowanie zmianami	45
VIII	Negocjacje i rozwiązywanie konfliktów	45

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Organizacji i Zarządzania dla Pielęgniarek i Położnych

IX	Wybrane zagadnienia prawa pracy w zakładach opieki zdrowotnej	45
X	Informatyka i statystyka w zakładach opieki zdrowotnej	75
Teoria - liczba godzin		560

Lp.	STAŻ	Liczba godzin
I	Wzorcowa placówka ochrony zdrowia lecznictwa otwartego lub zamkniętego	140
Staż - liczba godzin		140

V. Program nauczania

MODUŁ I. SYSTEMY OCHRONY ZDROWIA NA ŚWIECIE

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do samodzielnej i krytycznej analizy rozwiązań organizacyjnych we współczesnych systemach opieki zdrowotnej oraz możliwości wykorzystania doświadczeń innych państw w procesie reformy polskiego systemu opieki zdrowotnej.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) wykazać zależności pomiędzy systemami ochrony zdrowia a polityką społeczno-ekonomiczną państwa;
- 2) wyjaśnić rolę państwa, samorządu i innych instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych w rozwiązywaniu problemów zdrowotnych społeczeństwa;

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Organizacji i Zarządzania dla Pielęgniarek i Położnych**

- 3) scharakteryzować kryteria efektywności działania systemu opieki zdrowotnej;
- 4) scharakteryzować i porównać różnorodne systemy opieki zdrowotnej na świecie;
- 5) scharakteryzować uprawnienia pacjenta do przysługujących mu świadczeń zdrowotnych w poszczególnych systemach opieki zdrowotnej;
- 6) omówić założenia transformacji systemu opieki zdrowotnej w Polsce;
- 7) wskazać możliwości wykorzystania doświadczeń zagranicznych w przekształceniach systemowych w ochronie zdrowia w Polsce.

3. Treści nauczania:

- 1) system ochrony zdrowia w strukturze społecznej:
 - a) system ochrony zdrowia a system zabezpieczenia społecznego,
 - b) polityka zdrowotna jako element składowy polityki społeczno-ekonomicznej państwa;
- 2) kryteria efektywności działania systemu opieki zdrowotnej i wskaźniki jego pomiaru:
 - a) dostępność i kompleksowość świadczeń zdrowotnych,
 - b) ciągłość i jakość opieki zdrowotnej,
 - c) satysfakcja pacjentów i personelu medycznego;
- 3) charakterystyka europejskich systemów opieki zdrowotnej finansowanych w oparciu o ubezpieczenia zdrowotne - system opieki zdrowotnej w Niemczech, we Francji, w Szwajcarii;
- 4) charakterystyka europejskich systemów narodowej służby zdrowia:
 - a) system opieki zdrowotnej w Wielkiej Brytanii,
 - b) systemy narodowej służby zdrowia w Szwecji i Danii,
 - c) systemy zbliżone i upodabniające się: Hiszpania, Grecja, Portugalia, Irlandia;
- 5) pluralistyczny system opieki zdrowotnej Stanów Zjednoczonych:
 - a) ubezpieczenia pracownicze,
 - b) programy rządowe Medicare i Medicaid,
 - c) Organizacja Podtrzymywania Zdrowia;
- 6) systemy opieki zdrowotnej w byłych krajach bloku wschodniego i kierunki ich przeobrażeń;
- 7) charakterystyka systemu opieki zdrowotnej w Polsce przed i po dniu 1 stycznia 1999 r.;

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Organizacji i Zarządzania dla Pielęgniarek i Położnych**

- 8) porównanie systemów opieki zdrowotnej, tendencje, podobieństwa i cechy różnicujące;
- 9) możliwości wykorzystania doświadczeń zagranicznych w procesie reformy polskiego systemu opieki zdrowotnej:
 - a) porównania i ocena rozwiązań organizacyjnych,
 - b) współczesne kierunki reform systemów opieki zdrowotnej (prywatyzacja usług zdrowotnych, decentralizacja, konkurencja na rynku usług medycznych, racjonowanie opieki zdrowotnej a dostępność świadczeń zdrowotnych, rachunek kosztów).

**MODUŁ II. TRANSFORMACJA SYSTEMU OCHRONY
ZDROWIA W POLSCE**

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do aktywnego współuczestniczenia w procesie transformacji systemu ochrony zdrowia w Polsce.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) omówić założenia i kierunki reformy systemu ochrony zdrowia;
- 2) omówić organizację i podstawy prawne funkcjonowania systemu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego;
- 3) przedstawić zadania Narodowego Funduszu Zdrowia, jako podmiotu finansującego świadczenia zdrowotne;
- 4) scharakteryzować rolę i zadania samorządu terytorialnego w realizacji polityki zdrowotnej;
- 5) scharakteryzować rynek świadczeniodawców w Polsce;
- 6) omówić zasady prywatyzacji w sektorze opieki zdrowotnej;
- 7) omówić podstawy prawne, organizację i finansowanie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej;
- 8) wskazać różnice w organizacji i funkcjonowaniu samodzielnego zakładu opieki zdrowotnej i jednostki budżetowej;
- 9) wskazać możliwości i korzyści z komercjalizacji rynku świadczeniodawców;
- 10) przedstawić zalety i wady systemu opieki zdrowotnej w Polsce;
- 11) scharakteryzować program akredytacji szpitali w Polsce;

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Organizacji i Zarządzania dla Pielęgniarek i Położnych

12) przedstawić zakres standardów akredytacji szpitala.

3. Treści nauczania:

- 1) system powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego w Polsce - podstawy prawne, założenia Narodowego Funduszu Zdrowia;
- 2) rola i zadania samorządu terytorialnego w realizacji polityki zdrowotnej;
- 3) prywatyzacja w sektorze opieki zdrowotnej:
 - a) prywatyzacja materialna (przekazywanie środków trwałych, mienia),
 - b) prywatyzacja funkcjonalna (przekazywanie publicznych zadań);
- 4) rynek dostawców usług zdrowotnych:
 - a) publiczne zakłady opieki zdrowotnej,
 - b) niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej;
- 5) samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej:
 - a) prawne podstawy funkcjonowania,
 - b) zarządzanie finansami;
- 6) analiza porównawcza jednostki budżetowej i jednostki samodzielnej;
- 7) alternatywne formy opieki zdrowotnej:
 - a) zakłady opiekuńczo-lecznicze,
 - b) zakłady opiekuńczo-pielęgnacyjne,
 - c) hospicjum;
- 8) prywatyzacja w służbie zdrowia - bariery i kierunki rozwoju;
- 9) zalety i wady systemu opieki zdrowotnej w Polsce;
- 10) akredytacja jako zewnętrzny system oceny jakości:
 - a) programy akredytacji szpitali,
 - b) standardy i procedury akredytacyjne.

MODUŁ III. RYNEK POTRZEB ZDROWOTNYCH I FINANSOWANIE ZAKŁADÓW OPIEKI ZDROWOTNEJ

1. Cel modułu

Przygotowanie kierowniczej kadry do oceny rynku potrzeb zdrowotnych i podejmowania wyboru form prowadzenia działalności pielęgniarskiej.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji w Dziedzinie Organizacji i Zarządzania dla Pielęgniarek i Położnych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) określić zapotrzebowanie na usługi pielęgniarskie na podstawie znajomości danych demograficznych, epidemiologicznych i społecznych;
- 2) planować usługi zdrowotne w aspekcie popytu, podaży i posiadanych zasobów;
- 3) formułować oferty i przygotowywać programy promocyjne świadczeń zdrowotnych do określonych odbiorców;
- 4) posługiwać się podstawowymi pojęciami z zakresu finansów, rachunkowości i ekonomiki zdrowia;
- 5) kierować procesem świadczenia usług zdrowotnych, monitorując i racjonalizując koszty;
- 6) korzystać z technik badawczych w analizowaniu rynku potrzeb zdrowotnych;
- 7) promować usługi pielęgniarskie i medyczne;
- 8) scharakteryzować podstawy finansowania opieki zdrowotnej;
- 9) dokonywać wyboru formy prowadzenia działalności pielęgniarskiej (medycznej) i budować biznesplan dla praktyki pielęgniarskiej, zakładu opieki zdrowotnej, oddziału, w zależności od sytuacji rynkowej;
- 10) przygotować budżet samodzielnej praktyki pielęgniarskiej;
- 11) wyodrębnić budżet na usługi pielęgniarskie z budżetu kompleksowych usług medycznych;
- 12) przedstawić zasady zawierania umów o udzielanie świadczeń zdrowotnych zawarte pomiędzy Funduszem a świadczeniodawcą;
- 13) przygotować umowę o udzielanie świadczeń zdrowotnych;
- 14) korzystać z systemu monitorowania rynku zdrowotnego;
- 15) określić zasady rejestru popytu na usługi medyczne.

3. Treści nauczania:

- 1) rynek potrzeb zdrowotnych:
 - a) źródła informacji o potrzebach zdrowotnych,
 - b) demograficzna i epidemiologiczna struktura zapotrzebowania na opiekę zdrowotną - gromadzenie i przetwarzanie wtórnych danych przygotowywanych przez jednostki opieki zdrowotnej, raporty wydziałów zdrowia dotyczące liczby wykonywanych usług medycznych, formularze sprawozdawcze tworzone dla Głównego Urzędu Statystycznego i Ministerstwa Zdrowia, dane

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji w Dziedzinie Organizacji i Zarządzania dla Pielęgniarek i Położnych

- z roczników statystycznych, dokonywanie analiz zewnętrznych, analiza czynników mających wpływ na zdrowie, związanych ze środowiskiem i stylem życia (skażenie środowiska, hałas, czynniki socjalne, brak aktywności fizycznej, otyłość, nałogi: palenie tytoniu, picie alkoholu i inne), techniki badań rynkowych (badania rynkowe standaryzowane, grupy fokusowe, wywiady indywidualne, badania etnograficzne, obserwacja zachowań),
- c) poznanie priorytetów zdrowotnych i założeń polityki zdrowotnej w regionie,
 - d) badania wewnętrzne prowadzone przez jednostki opieki zdrowotnej określające popyt i podaż na usługi zdrowotne w otoczeniu - analizy wykonanych usług zdrowotnych, badania poziomu satysfakcji pacjentów z oferowanych świadczeń, określanie zapotrzebowania na usługi pielęgniarskie w środowisku zamieszkania, nauczania, pracy oraz w stacjonarnym zakładzie opieki zdrowotnej,
 - e) obserwowanie i analizowanie rynku obecnych oraz potencjalnych usługodawców - rola cen w kształtowaniu popytu i podaży,
 - f) dostosowywanie bieżącej działalności do obserwowanych i przewidywanych zmian na rynku usługobiorców oraz usługodawców,
 - g) opracowanie strategii utrzymania aktualnych i pozyskiwania nowych usługobiorców;
- 2) reforma finansowania w polskim systemie ochrony zdrowia:
- a) Narodowy Fundusz Zdrowia jako podmiot finansujący świadczenia zdrowotne - świadczenia w ramach ubezpieczenia zdrowotnego, umowy o udzielanie świadczeń zdrowotnych, zasady udzielania świadczeń zdrowotnych, zasady sprawowania nadzoru i kontroli nad realizacją umów,
 - b) metody i sposoby opłacania świadczeń zdrowotnych z zakresu - podstawowej opieki zdrowotnej, lecznictwa zamkniętego, ambulatoryjnego lecznictwa stacjonarnego, stomatologii, pomocy doraźnej, świadczenia zakładów opiekuńczo-leczniczych, zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych, hospicjów, lecznictwa sanatoryjnego,
 - c) zalety i wady sposobów opłacania wykonanych świadczeń zdrowotnych,

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji w Dziedzinie Organizacji i Zarządzania dla Pielęgniarek i Położnych

- d) procedury wysokospecjalistyczne finansowane z budżetu państwa,
 - e) wykaz usług standardowych,
 - f) dopłaty pacjentów za usługi ponadstandardowe,
 - g) udział samorządów terytorialnych w finansowaniu opieki zdrowotnej;
- 3) zarządzanie finansami w zakładzie opieki zdrowotnej:
- a) wybrane elementy rachunkowości - rachunkowość zarządcza, rachunkowość finansowa,
 - b) koszty i ich rodzaje,
 - c) zasady ewidencji kosztów,
 - d) rachunki kosztów w publicznych zakładach opieki zdrowotnej,
 - e) nowoczesne technologie medyczne a koszty,
 - f) budżet zakładu pielęgnacyjno-opiekuńczego, indywidualnej i grupowej praktyki pielęgniarstwa;
- 4) monitorowanie rynku zdrowotnego;
- 5) rejestr usług medycznych.

MODUŁ IV. PODSTAWY ZARZĄDZANIA

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do sprawnego funkcjonowania w organizacji i osiągnięcia założonych celów.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) scharakteryzować podstawowe kierunki zmian w teorii i praktyce zarządzania;
- 2) określić istotę zarządzania i organizacji;
- 3) wskazać najczęstsze błędy popełniane w zarządzaniu strategicznym;
- 4) omówić istotę zarządzania operacyjnego i strategicznego;
- 5) określić wpływ kultury organizacyjnej na osiągnięcie celów w organizacji;
- 6) opracować program poprawy jakości świadczeń zdrowotnych;
- 7) wskazać różnicę pomiędzy zarządzaniem i kierowaniem;
- 8) opracować biznesplan zakładu opieki zdrowotnej;

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Organizacji i Zarządzania dla Pielęgniarek i Położnych**

- 9) motywować pracowników i powiązać motywowanie z gratyfikacją za pracę;
- 10) wykorzystywać różnorodne czynniki w motywowaniu pracowników;
- 11) omówić obszary kontroli oraz powiązać kontrolę z planowaniem;
- 12) opracować system kontroli;
- 13) ocenić skuteczność kontroli.

3. Treści nauczania:

- 1) kierunki zmian w teorii i praktyce zarządzania;
- 2) sprawność organizacji;
- 3) etyka i zarządzanie;
- 4) kultura organizacji i jej uwarunkowania:
 - a) poziomy kultury organizacji,
 - b) wpływ kultury organizacji na sprawność funkcjonowania,
 - c) strategia zmiany kulturowej;
- 5) projektowanie organizacji:
 - a) proces budowy organizacji,
 - b) rodzaje modeli organizacji,
 - c) rozmieszczenie zadań, uprawnień i odpowiedzialności;
- 6) zarządzanie operacyjne:
 - a) pomiar efektywności pracy,
 - b) efektywność organizacji,
 - c) algorytmizacja działań,
 - d) analiza "wąskich gardeł",
 - e) prognozowanie i techniki prognostyczne;
- 7) zarządzanie strategiczne:
 - a) analiza strategiczna zakładu,
 - b) poziomy strategii,
 - c) wdrażanie strategii,
 - d) biznesplan zakładu opieki zdrowotnej;
- 8) zarządzanie jakością:
 - a) istota jakości i jej znaczenie dla organizacji,
 - b) kompleksowe zarządzanie jakością, narzędzia Total Quality Management (TQM),
 - c) rola kierownictwa i pracowników w podnoszeniu jakości;
- 9) przywództwo, kierowanie i style kierowania;

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Organizacji i Zarządzania dla Pielęgniarek i Położnych**

- 10) motywacja i jej znaczenie w procesie pracy: teorie motywacji, elementy systemu, strategie motywowania;
- 11) kontrola i jej znaczenie w realizacji celów: obszary kontroli, etapy procesu kontroli, skuteczność kontroli.

**MODUŁ V. KIEROWANIE ZASOBAMI LUDZKIMI W
ZAKŁADACH OPIEKI ZDROWOTNEJ**

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do efektywnego pozyskiwania i racjonalnego wykorzystywania zasobów ludzkich w zarządzaniu organizacją.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) organizować stanowiska pracy;
- 2) określać zapotrzebowanie na pracowników;
- 3) planować zatrudnienie, dostosowywać liczbę i kompetencje pracowników do celów organizacji i zadań na określonych stanowiskach pracy;
- 4) opracować strategię pozyskiwania pracowników;
- 5) korzystać z różnorodnych metod rekrutacji, doboru i selekcji pracowników;
- 6) przydzielać, nadzorować i oceniać działania pracowników;
- 7) zapewnić organizacji w określonym miejscu i czasie odpowiednią liczbę kompetentnych pracowników;
- 8) wykorzystywać zasady racjonalnego kierowania zasobami ludzkimi;
- 9) omówić sposoby utrzymania zasobów ludzkich.

3. Treści nauczania:

- 1) kierowanie zasobami ludzkimi jako elementy planu strategicznego:
 - a) zasady i metody zarządzania,
 - b) ocena efektywności zarządzania;
- 2) strategia pozyskiwania pracowników:
 - a) planowanie zatrudnienia na różnych szczeblach zarządzania,

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji w Dziedzinie Organizacji i Zarządzania dla Pielęgniarek i Położnych

- b) rekrutacja wewnętrzna i zewnętrzna,
- c) przygotowanie oferty pracy,
- d) agencje doradztwa personalnego;
- 3) kariera i rozwój pracownika w organizacji:
 - a) profile kompetencji (wiedzy, umiejętności, doświadczenia, postaw),
 - b) kierowanie kompetencjami pracowników,
 - c) strategię kształcenia;
- 4) ocenianie pracowników w organizacji:
 - a) dobór kryteriów i metod oceniania,
 - b) powiązanie ocen z systemem motywowania;
- 5) kreowanie polityki płacowej i innych składników motywowania w zakładzie opieki zdrowotnej;
- 6) organizowanie stanowisk pracy pionu pielęgniarskiego w zakładzie opieki zdrowotnej;
- 7) marketing personalny;
- 8) nadzór personelu.

MODUŁ VI. DIAGNOZA FUNKCJONOWANIA ZAKŁADU OPIEKI ZDROWOTNEJ

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do diagnozowania stanu organizacji zakładu opieki zdrowotnej oraz identyfikowania i rozwiązywania problemów.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) określić misję zakładu opieki zdrowotnej;
- 2) określić stopień realizacji celów na pielęgniarskich stanowiskach pracy w zakładach opieki zdrowotnej;
- 3) określić dostosowanie działań na pielęgniarskich stanowiskach pracy do potrzeb pacjentów;
- 4) przeprowadzić diagnozę funkcjonowania wybranej części zakładu opieki zdrowotnej;
- 5) określić i zhierarchizować problemy funkcjonowania zakładu opieki zdrowotnej;

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Organizacji i Zarządzania dla Pielęgniarek i Położnych

6) posługiwać się wybranymi technikami organizatorskimi.

3. Treści nauczania:

- 1) określenie misji zakładu opieki zdrowotnej;
- 2) analiza szans i zagrożeń oraz silnych i słabych stron zakładu opieki zdrowotnej:
 - a) ocena otoczenia (identyfikacja szans i zagrożeń),
 - b) ocena wewnętrzna (określenie silnych i słabych stron);
- 3) określenie strategicznych problemów zakładów opieki zdrowotnej;
- 4) wypracowanie strategii rozwiązania problemów:
 - a) określenie praktycznych sposobów rozwiązania problemów,
 - b) identyfikacja barier i określenie sposobów ich omijania i łagodzenia,
 - c) przygotowanie planu działań krótko- i długoterminowych;
- 5) kryteria oceny przyjętej strategii;
- 6) weryfikacja strategii;
- 7) wdrażanie strategii dostosowywania celów zakładu opieki zdrowotnej i sposobów ich realizacji do rynku potrzeb.

MODUŁ VII. KIEROWANIE ZMIANAMI

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do sprawnego kierowania zmianami.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) zidentyfikować podstawowe problemy i zagrożenia funkcjonowania organizacji;
- 2) zdiagnozować gotowość organizacji do zmiany;
- 3) zdiagnozować gotowość członków zespołów do zmiany;
- 4) wprowadzić zmiany w celu poprawy jakości;
- 5) scharakteryzować wpływ kultury organizacji na dynamikę zmian;
- 6) kierować zasobami ludzkimi w procesie zmian;
- 7) organizować skuteczną komunikację w procesie zmian.

3. Treści nauczania:

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji w Dziedzinie Organizacji i Zarządzania dla Pielęgniarek i Położnych

- 1) diagnoza gotowości organizacji do zmian;
- 2) proces zmian oraz metodologia jego przygotowania i realizacji;
- 3) czynniki warunkujące powodzenie zmian;
- 4) czynniki utrudniające zmiany;
- 5) wpływ kultury organizacyjnej na proces zmiany;
- 6) reakcje organizacji na konieczność zmian: zmiany dostosowawcze, zmiany planowane, ludzie, grupy, sieci i zespoły w procesach zmian;
- 7) kierowanie procesem zmian;
- 8) kierowanie aspektami emocjonalnymi w procesie zmian;
- 9) restrukturyzacja: istota, metodologia przygotowania i realizacji, warunki powodzenia, adaptacja pracowników do zmian (wewnątrz organizacji, w otoczeniu);
- 10) zmiana a proces ciągłej poprawy jakości świadczeń.

MODUŁ VIII. NEGOCJACJE I ROZWIĄZYWANIE KONFLIKTÓW

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do sprawnego kierowania konfliktami w organizacji i prowadzenia negocjacji.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) analizować procesy negocjacji;
- 2) obserwować zachowanie ludzi i zespołów w trakcie negocjacji;
- 3) przygotować siebie i zespół do prowadzenia negocjacji;
- 4) prowadzić negocjacje;
- 5) dobrać strategię i taktykę negocjowania do sytuacji negocjacyjnej;
- 6) działać skutecznie w roli mediatora;
- 7) wykorzystać sytuację konfliktową do doskonalenia organizacji.

3. Treści nauczania:

- 1) społeczne konteksty i kultura negocjacji;
- 2) proces negocjacji - charakterystyka, uwarunkowania;
- 3) uwarunkowania siły i skuteczności w negocjacjach różnego typu;
- 4) charakterystyka dobrego negocjatora - przygotowanie i trening;
- 5) strategię i taktyki negocjacji;

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Organizacji i Zarządzania dla Pielęgniarek i Położnych**

- 6) zespoły negocjacyjne - role i warunki skutecznego działania;
- 7) typowe błędy negocjacyjne;
- 8) specyfika i zróżnicowanie negocjacji w polskim systemie opieki zdrowotnej;
- 9) pielęgniarka jako negocjator z konieczności i z wyboru;
- 10) konflikty, rodzaje, uwarunkowania, konsekwencje;
- 11) sposoby i techniki radzenia sobie z konfliktami, konstruktywne wykorzystywanie konfliktu;
- 12) kierowanie konfliktami - konflikt a rozwój i przetrwanie organizacji.

**MODUŁ IX. WYBRANE ZAGADNIENIA PRAWA PRACY W
ZAKŁADACH OPIEKI ZDROWOTNEJ**

1. Cel modułu

Poznanie przez pielęgniarkę, położną istoty i zasad prawa pracy w zakładzie opieki zdrowotnej.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) omówić podstawy prawne działania zakładów opieki zdrowotnej;
- 2) wymienić najważniejsze akty wykonawcze do ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.);
- 3) omówić zasady rozwiązywania umów o pracę i uprawnienia związków zawodowych w tym zakresie;
- 4) scharakteryzować rodzaje układów zbiorowych;
- 5) określić obowiązki pracodawcy i pracownika w świetle obowiązujących przepisów prawnych;
- 6) omówić zasady odpowiedzialności materialnej pracownika;
- 7) scharakteryzować stosowane mechanizmy przeciwdziałające bezrobociu;
- 8) omówić zasady tworzenia zakładowego funduszu świadczeń socjalnych;
- 9) interpretować i stosować przepisy prawne;

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Organizacji i Zarządzania dla Pielęgniarek i Położnych**

- 10) dobrać przepis prawny rozstrzygający konkretną sytuację, zwłaszcza związaną z uprawnieniami i obowiązkami pracowników.

3. Treści nauczania:

- 1) przedmiot i zakres prawa pracy - podstawowe sfery regulacji:
- a) Kodeks pracy a ustawy związkowe: podstawowe ustawy związkowe i zakres ich regulacji,
 - b) akty wykonawcze do Kodeksu pracy,
 - c) zakres zastosowania Kodeksu pracy i ustaw związkowych w działalności zakładu opieki zdrowotnej: przepisy bezwzględnie i względnie obowiązujące,
 - d) sposoby nawiązania stosunku pracy: umowa o pracę i jej rodzaje, powołanie, mianowanie, wybór,
 - e) zastosowanie i rola umów cywilnoprawnych w funkcjonowaniu zakładu opieki zdrowotnej: umowa zlecenia, umowa o dzieło, umowa o udzielaniu świadczeń zdrowotnych, inne umowy cywilnoprawne,
 - f) umowa o pracę a umowy cywilnoprawne: podobieństwa i różnice,
 - g) sposoby rozwiązania stosunku pracy: porozumienie stron, wypowiedzenie stosunku pracy a wypowiedzenie dotychczasowych warunków pracy i płacy, rozwiązanie stosunku pracy bez wypowiedzenia,
 - h) szczególne zasady rozwiązywania stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy: zakres zastosowania ustawy, wymogi proceduralne w zakresie zwolnień grupowych, uprawnienia pracownicze,
 - i) uprawnienia związków zawodowych w zakresie polityki kadrowej samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej w świetle Kodeksu pracy i ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy (Dz. U. z 2002 r. Nr 112, poz. 980, z późn. zm.);
 - j) podstawowe przepisy kodeksu pracy w zakresie wynagradzania pracowników za pracę i inne świadczenia pracownicze: zasady kształtowania polityki wynagrodzeń, ochrona wynagrodzeń pracowniczych;

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Organizacji i Zarządzania dla Pielęgniarek i Położnych**

- k) zakładowy regulamin wynagrodzeń: procedura przygotowania, rola związków zawodowych;
- l) istota i funkcje polityki płacowej w samodzielnych zakładach opieki zdrowotnej;
- m) ochrona pracownika w świetle ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 85, z późn. zm.);
- 2) układ zbiorowy pracy:
 - a) rodzaje układów zbiorowych pracy: układ ponadzakładowy i układ zakładowy,
 - b) procedura przygotowania zakładowego układu pracy: rola pracodawcy, związków zawodowych;
- 3) rozpatrywanie sporów o roszczenia ze stosunku pracy:
 - a) postępowanie pojednawcze w zakładzie pracy: procedura powoływania komisji pojednawczych, procedura postępowania przed komisjami pojednawczymi, zakres uprawnień komisji - sprawy wyłączone z właściwości komisji,
 - b) tryb postępowania przed sądami pracy: organizacja sądów pracy, właściwości,
 - c) procedura postępowania przed sądami pracy, koszty sądowe;
- 4) podstawowe obowiązki pracodawcy i pracownika:
 - a) obowiązki pracodawcy w świetle Kodeksu pracy i innych przepisów,
 - b) obowiązki pracownika w świetle przepisów prawa pracy, zakaz konkurencji;
- 5) odpowiedzialność materialna pracownika za szkody wyrządzone pracodawcy:
 - a) odpowiedzialność pracownika w świetle Kodeksu pracy a odpowiedzialność cywilna pracownika zakładu opieki zdrowotnej,
 - b) odpowiedzialność pracownika za mienie powierzone,
 - c) zasady wspólnej odpowiedzialności materialnej,
 - d) odpowiedzialność porządkowa pracownika,
 - e) procedura wymierzania kar porządkowych,
 - f) uprawnienia pracodawcy i pracownika;
- 6) szczególna ochrona pracy kobiet i pracowników młodocianych:

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Organizacji i Zarządzania dla Pielęgniarek i Położnych**

- a) ochrona pracy kobiet: prace wzbronione, urlopy macierzyńskie, urlopy wychowawcze, uprawnienia kobiet wychowujących dzieci, ochrona stosunku pracy,
- b) ochrona pracowników młodocianych: czas pracy, urlopy wypoczynkowe, ochrona zdrowia, inne uprawnienia;
- 7) czas pracy i urlopy wypoczynkowe:
 - a) podstawowe przepisy o czasie pracy,
 - b) sposoby organizowania czasu pracy, praca w godzinach nadliczbowych, w niedziele i święta,
 - c) urlopy pracownicze: uprawnienia pracodawcy i pracownika;
- 8) tryb rozwiązywania sporów zbiorowych:
 - a) istota sporu zbiorowego; spór zbiorowy a indywidualne roszczenie ze stosunku pracy,
 - b) procedura i mechanizmy rozwiązywania sporów zbiorowych: rokowania, mediacje i arbitraż, strajk - wymogi prawne i legalność strajku;
- 9) mechanizmy przeciwdziałania bezrobociu:
 - a) organizacja dodatkowych miejsc pracy z Funduszu Pracy i zasady udzielania pożyczek,
 - b) organizacja prac interwencyjnych,
 - c) zasady korzystania z zasiłków dla bezrobotnych, zasiłków przedemerytalnych i zasiłków szkoleniowych, działania osłonowe;
- 10) podstawowe uprawnienia pracownicze w razie choroby i macierzyństwa:
 - a) charakterystyka ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887, z późn. zm.),
 - b) charakterystyka ustawy z dnia 1 grudnia 1994 r. o zasiłkach rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych (Dz. U. z 1998 r. Nr 102, poz. 651, z późn. zm.),
 - c) charakterystyka ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 199, poz. 1673, z późn. zm.);
- 11) zakładowy fundusz świadczeń socjalnych; ustawa z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 1996 r. Nr 70, poz. 335, z późn. zm.);
- 12) ewolucja rozwiązań prawnych w zakresie prawa pracy.

MODUŁ X. INFORMATYKA I STATYSTYKA W ZAKŁADACH OPIEKI ZDROWOTNEJ

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do wykorzystywania danych statystycznych w planowaniu, ocenianiu i usprawnianiu organizacji opieki zdrowotnej.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- 1) planować i prowadzić badania statystyczne;
- 2) dokonać liczbowej charakterystyki oraz prezentacji materiału statystycznego w postaci tabel i wykresów;
- 3) analizować dynamikę zjawisk masowych, w tym obliczania wskaźników dynamiki;
- 4) stwierdzić zależności korelacyjne pomiędzy zmiennymi;
- 5) posługiwać się sprzętem komputerowym w zakresie niezbędnym do gromadzenia i opracowania danych statystycznych oraz prowadzenia prac biurowych, w tym korzystania z poczty elektronicznej i przesyłania danych poprzez sieć komputerową;
- 6) posługiwać się aplikacjami stosowanymi w zakładach służby zdrowia w zakresie niezbędnym do wprowadzania, modyfikowania, sortowania i wyszukiwania danych oraz sporządzania raportów i zestawień danych;
- 7) wnioskować na podstawie badań statystycznych.

3. Treści nauczania:

- 1) podstawowe pojęcia statystyczne;
- 2) planowanie badań statystycznych: rodzaje i etapy badań statystycznych, dobór próby, narzędzia badawcze;
- 3) prowadzenie i opracowanie badań statystycznych:
 - a) obserwacja statystyczna,
 - b) zliczanie i grupowanie danych,
 - c) prezentacja materiału statystycznego: tabele, wykresy, diagramy i histogramy;

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Organizacji i Zarządzania dla Pielęgniarek i Położnych**

- 4) opisowa analiza zjawisk statystycznych: średnia arytmetyczna, harmoniczna, geometryczna i dominanta, miary zmienności, miary asymetrii, wskaźniki struktury i natężenia;
- 5) analiza dynamiki zjawisk;
- 6) rodzaje szeregów dynamicznych:
 - a) przyrosty absolutne i względne,
 - b) wskaźniki dynamiki,
 - c) średnie tempo zmian zjawisk w czasie;
- 7) analiza współzależności zjawisk masowych:
 - a) sposoby stwierdzania zależności korelacyjnej,
 - b) współczynniki korelacji;
- 8) wnioski statystyczne: hipotezy statystyczne, przedziały ufności;
- 9) podstawowe oprogramowanie komputerów: środowisko Windows, charakterystyka komputerowych baz danych;
- 10) programy komputerowe używane w jednostkach ochrony zdrowia:
 - a) system ewidencji ruchu chorych,
 - b) skomputeryzowana historia choroby,
 - c) system analizy kosztów,
 - d) system kadr,
 - e) system płac,
 - f) system obsługi aptek;
- 11) zastosowanie komputerów w pracach biurowych:
 - a) zasady edycji dokumentów,
 - b) sporządzanie tabel i zestawień,
 - c) przesyłanie danych przez sieć komputerową,
 - d) poczta elektroniczna.

VI. Kwalifikacje kadry dydaktycznej

1. Organizator kształcenia zapewnia w przedmiotowej dziedzinie kształcenia wykładowców posiadających:

- 1) tytuł naukowy profesora w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów;
- 2) stopień naukowy doktora habilitowanego w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów;
- 3) stopień naukowy doktora w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów.

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji w Dziedzinie Organizacji i Zarządzania dla Pielęgniarek i Położnych

2. Wykładowcami mogą być osoby mające nie mniej niż pięcioletni staż zawodowy w dziedzinie będącej przedmiotem specjalizacji, doświadczenie dydaktyczne oraz spełniają co najmniej jeden z warunków:

- 1) posiadają tytuł zawodowy magistra pielęgniarstwa, magistra położnictwa;
- 2) posiadają tytuł specjalisty w dziedzinie organizacji i zarządzania;
- 3) posiadają ukończone studia wyższe na kierunku mającym zastosowanie w ochronie zdrowia lub inne kwalifikacje niezbędne do realizacji wybranych zagadnień.